

Всесвітній день української хустки

07 грудня

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

ВІКІПЕДІЯ
Вільна енциклопедія

День української хустки (ДУХ) – неофіційне щорічне свято, що відзначається **7 грудня** з метою об'єднання жінок різного фаху, віку та національності для збереження українських традицій.

Свято започатковане в Україні у 2019 році.

В рамках відзначення проводяться **флешмоби “Зроби фото/відео з хусткою”**, для дівчат та жінок влаштовуються майстер-класи та навчання, як правильно в'язати хустку.

День української хустки відзначають у **День Катерини** – одне з головних жіночих свят, оскільки ця свята вважається заступницею жіночої долі.

“ДУХ” ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ХУСТКИ

На сторінці “ДУХ” у Facebook є сотні історій жінок про їх сімейний оберіг, які надіслані з різних куточків світу.

Історія Дня української хустки

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Відзначати День української хустки запропонувала активістка та депутатка Вінницької облради **Людмила Станіславенко.**

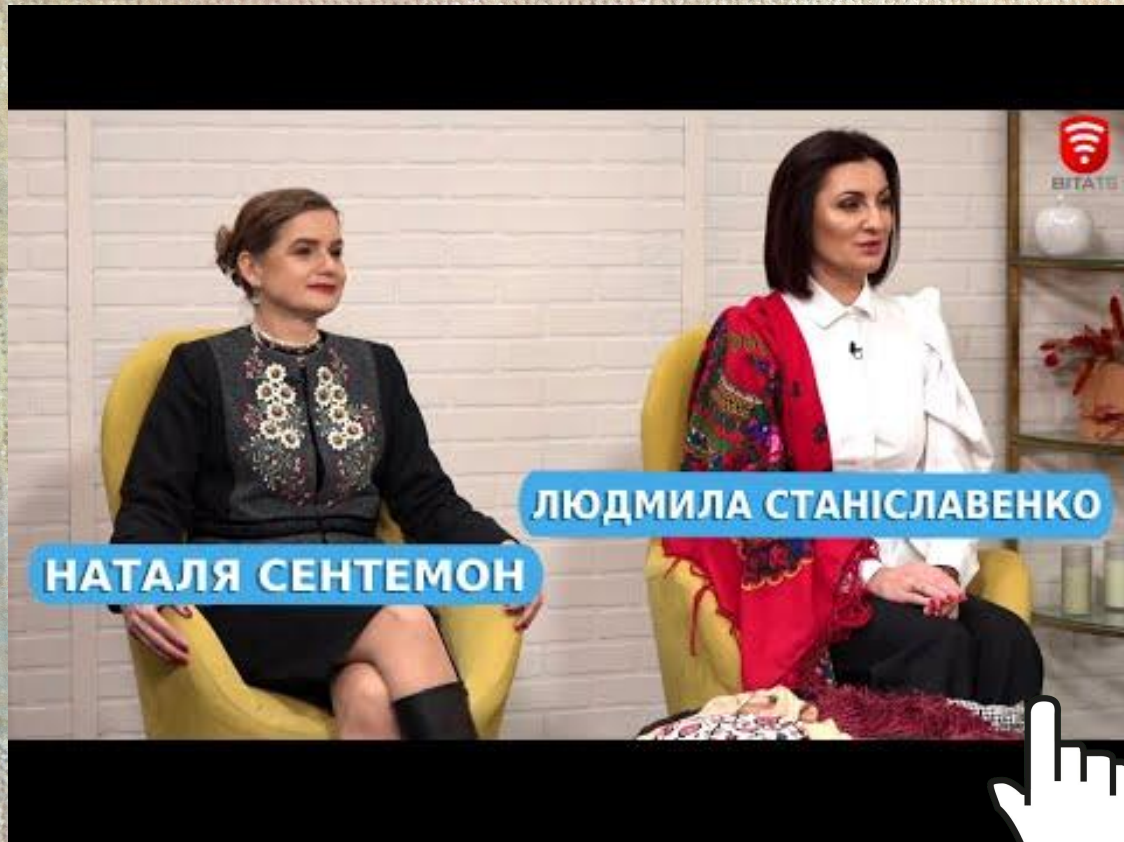
Ідею підтримали громадські активісти в Україні та в усьому світі. Зокрема, 2019 року свято відзначалося в **США, Іспанії, Канаді, Латвії, Португалії, Казахстані, Йорданії, Індії.**

Людмила Станіславенко

Всесвітній день української хустки

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

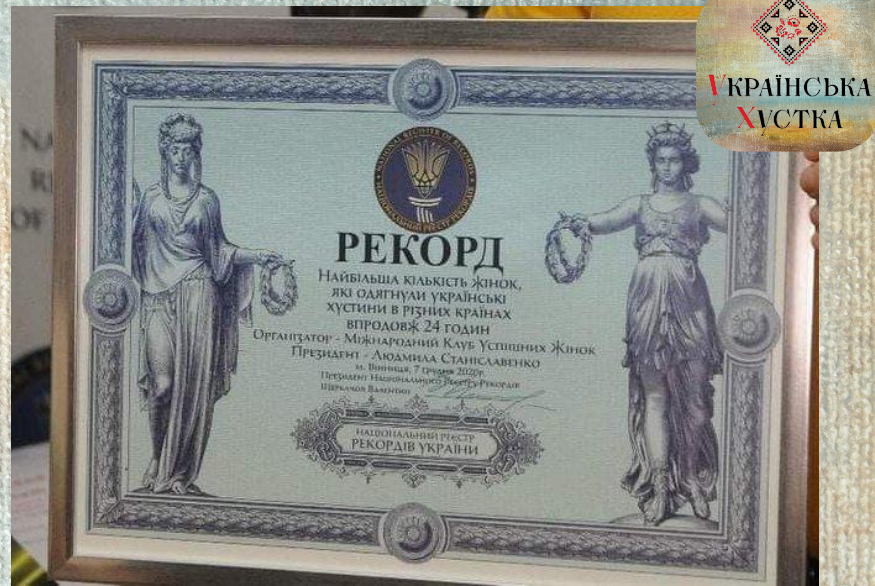
НАТАЛЯ СЕНТЕМОН

ЛЮДМИЛА СТАНІСЛАВЕНКО

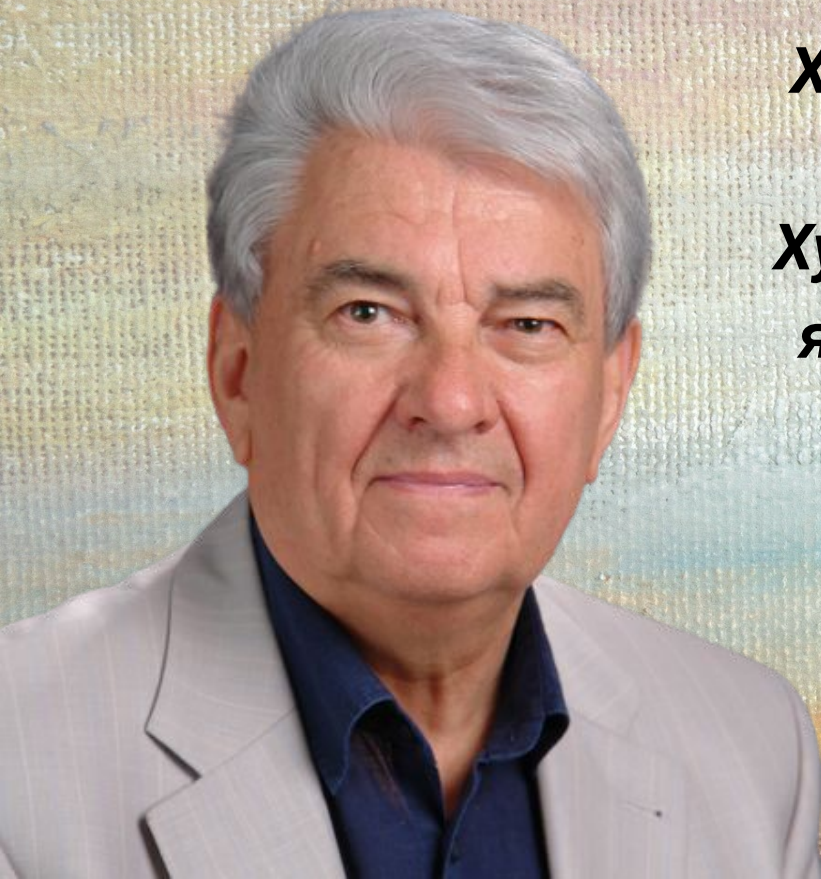

У 2020 році у Вінниці започаткований флешмоб, присвячений Всесвітньому дню української хустки, встановив **новий національний рекорд** — **“Міжнародний флешмоб впродовж доби. Найбільша кількість жінок в українських хустках”**.

За підрахунками експертів, впродовж 24 годин до флешмобу долучилися більше **3-х тисяч жінок з 13-ти країн світу**. Вони опублікували у соцмережі фото з українською хусткою.

За словами Людмили Станіславенко, у флешмобі взяли участь більше мільйона жінок із більш як 20 країн світу. Однак експерти рахували лише тих, каже, хто світлини викладав у мережу саме 7 грудня та зареєструвався у встановленні рекорду — як того вимагали умови.

***Хустино, хустино, чи біла, чи синя –
мені ти миліша усяких обнов.
Хустино, хустино, як ласка родинна,
як вірності пісня про щиру любов...***

**Крищенко Вадим,
український поет-пісняр**

Хустка — шматок тканини або в'язаний трикотажний виріб, переважно квадратний, який пов'язують на голову, шию, накидають на плечі. Образ українського фольклору.

Будучи елементом народного вбрання, хустка використовувалась замість намітки як обов'язковий головний убір заміжньої жінки. Вбиралися в неї також незаміжні дівчата взимку, під палючим сонцем та в деяких регіонах пов'язували її як начільну пов'язку. Хустку носили на всій території України.

Влітку — полотняну або куповану ситцеву (вибійчану, мережану, вишиту), взимку — домоткану або фабричну вовняну.

Хустка була маркером соціального стану жінки. Молодиці носили білі або яскраві хустки, старші жінки — темні, вдови — чорні. Незаміжні дівчата часто вив'язувались вінкоподібно.

Хустки свідчили про рівень достатку родини. Заможні жінки зазвичай купували дорогі шовкові та вовняні хустки. Про коштовність хусток свідчить той факт, що за польської влади на Західній Україні чоловік повинен був десять днів працювати аби купити своїй дружині хустку.

“Дівчина в червоній хустці”,
невідомий художник

Хустки були фабричними (крамними) та зроблені власноруч самими господинями.

Фабричні найчастіше були завезені з Франції, Туреччини, Росії.

Як правило, виготовляли хустки власноруч, або купували в жінок, що навчилися їх робити. Брала однотонний квадратний відрізок тканини (яку часто самі ткали на верстатах), зарублювали й нав'язували тороки – простим способом, або з вузликами в шаховому порядку. Інколи кінці хусток вишивали різнокольоровими чи однотонними нитками, шнурами чи невеликими за діаметром джгутами. Такі хустки жінки одягали "про свято". Кольори вибирали відповідно до гами одягу, регіональних особливостей, особистих вподобань.

День української хустки

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Обрядове значення хустки

Крім побутового, дівоча хустка в Україні має й обрядове значення.

Так, **при сватанні** дівчина перев'язує руку парубкові на знак згоди бути його дружиною.

У народній пісні про це співається:

*Ой, маю я одну хустку та їй нема року,
А то буде миленькому на осінь до боку...*

В часи козаччини був добрий звичай у наших дівчат: коли козаки вирушали з військом у похід, то кожна дівчина своєму нареченому дарувала вишиту хустину, **як символ вірності** в коханні.

В Тараса Шевченка читаємо:

*Дарувала шиту шовком хустину,
Щоб згадував на чужині...*

На випадок, коли козака спіткає смерть в дорозі, чи він згине в бою, хустка від дівчини виконує важливу роль; нею вкривають обличчя козака, “щоб хижі птахи очей не довбали, козацької крові не випивали...”

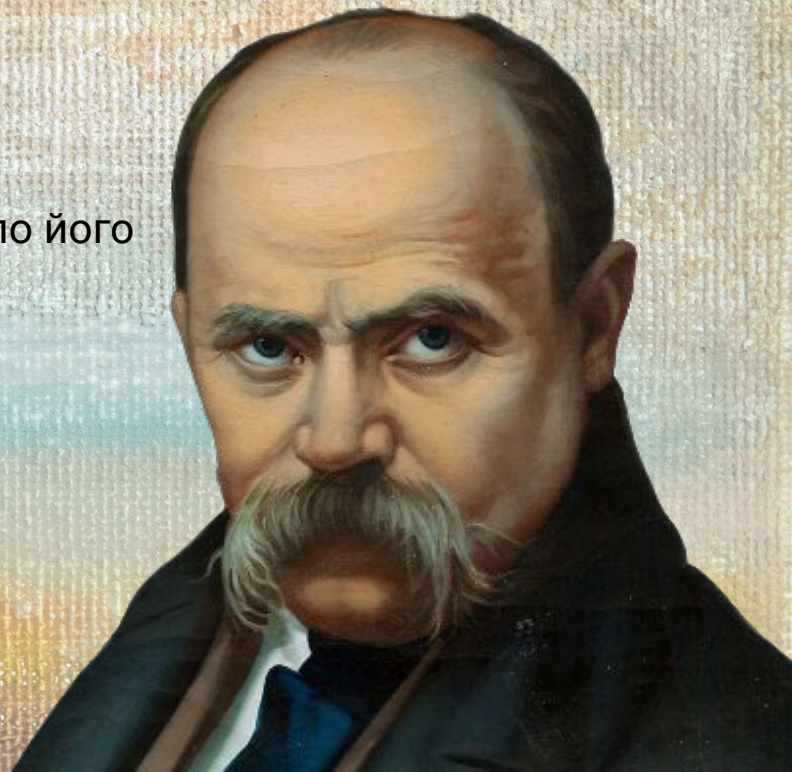
У пісні про це співається:

*Дай же, дівчино, хустину,
Може в бою де загину –
Накриють очі темної ночі,
Легше в могилі спочину...*

Якщо козака ховали з військовими почеснями, то тіло його клали в домовину, накривали червоною китайкою, а вишиту хустину клали на осідланого коня, якого вели за домовиною –

*Ведуть коня вороного,
Розбиті копита...
А на ньому сіделечко
Хустиною вкрите.*

Так про цей звичай писав Тарас Шевченко у своїй поемі “Хустина”.

Хустка як атрибут української весільної обрядовості

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Якщо хлопець мав серйозні наміри щодо дівчини (одружитись з нею), він дарував їй дорогий подарунок — чоботи, намисто або хустку.

Потім нею “покриватимуть” молоду на весіллі. Покриття голови молодої — настільки ж важливий ритуал, як і розплітання коси. Весільний коровай дружби також обов’язково несли на хустці, а його шматочки роздавали гостям за допомогою маленьких хусточок — не “голими” руками.

Впродовж усього святкування руки молодят мали бути покриті хустками, аби ніяка нечисть не проникла у їхню сім'ю. А під кінець весілля їхні хустини зв'язували до купи й з весільним вбранням складали до скрині та зберігали як сімейний оберіг.

Після того, як дівчина вийшла заміж, їй було заборонено з'являтися на людях з непокритою головою, а тим більш — з розпущеним волоссям. У народі це називали “засвітити волосся”. За народними уявленнями така жінка викликала хвороби, неврожай та пошесті. В Україні жінкам досі не можна входити до церкви з непокритою головою.

Нусулка — mežatka. Гуцулка — Молодица.

Заміжні полтавка та гуцулка

Обрядове значення хустки

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Навіть **будову нової хати** зазвичай починали гостиною й тоді перев'язували хусткою руки майстрам.

На христінах перев'язували руки кумам і священникові.

На похоронах хустками прикрашали хоругви, свічі й давали їх усім учасникам.

Померлому закривали хустиною очі.

До хреста на могилі дівчини чи парубка прибивали хустину як прапор –

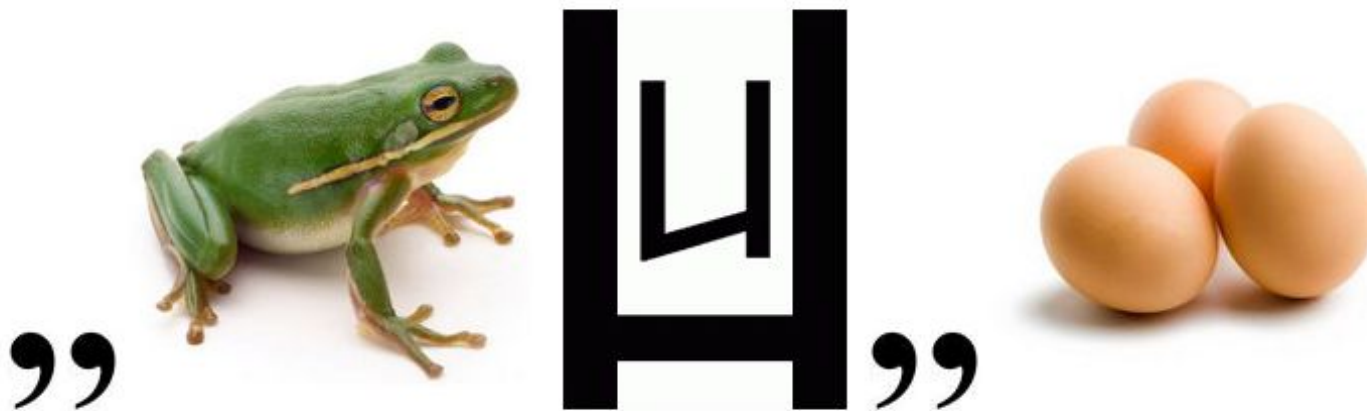
символ гідності.

Крім обрядового вжитку, хустина була і є потрібною в щоденному житті. Давніше хусткою накривали смушкові шапки, оберігаючи їх таким чином від дощу чи снігу.

Ребус

(розгадай і дізнайся іншу назву української хустини)

Відповідь на ребус шукай на наступному слайді

Цікаві факти про українську хустку

- Цікавим є той факт, що українську хустку використовували не просто як прикрасу, але й **для підтяжки обличчя**. За допомогою хустки можна було приховати друге підборіддя, або ж розладити зморшки.
- Під час вишивки хусток ніколи **не використовували сині нитки окремо**. Орнамент же найчастіше був геометричним. І лише у XVIII столітті почали використовувати рослинний – модні на той час квіти рожі, васильків, гвоздик. Зображення птахів на українських хустках зустріти можна дуже рідко.
- **Інші “імена” української хустини** – промітка, тибеткова, **бавниця**, опиначка тощо.
- Якщо в родині хворіло немовлятко, матуся заповивала його у свою хустку. Коли боліла голова, старі бабусі радили перш за все тісенько зав'язати чоло. Якщо мати вважала, що її дитя зурочили, вона втирала його лице сподом спідниці або виворотньою стороною ношеної хустини.
- Хустка, попри стереотипи, завжди була символом не поневолення, але свободи жінки. Хоча нею жінка закривала волосся на голові, але обличчя завжди залишалось відкритим. Це свідчило і досі свідчить про нескорений характер та владний менталітет українських жінок.

Українська пісня. Віра Майборода "Хустка, Хусточка, Хустина"

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

“Чарівна хустка”

Українська народна казка

Жив колись на світі пастух. І була в нього дочка, негарна з лиця, але серце дівчина мала добре. От помер пастух, і залишилася дівчина жити в родичів. Тітка й дядько були злі і жадібні люди. Вони примушували бідну дівчину з ранку до пізнього вечора тяжко працювати. Цілий день тільки й чути:

— Гей, опудало, зроби це, зроби те. Біжи туди, біжи сюди!

Одного разу, коли тітки й дядька не було вдома, до двору зайшов старезний дід. Пожаліла дівчина старого, хлібом пригостила. Відпочив дідусь, став прощатися. Каже дівчині:

— Хочу тобі віддячити за твою доброту, дівчино. Візьми цю хустку. Рано-вранці і пізно ввечері, коли зайде сонце, обтирай хусткою лице.

Тим часом повернулися хазяї. Побачили старого і, дізнавшись, що дівчина пригощала його хлібом, дуже розсердилися. Почали бити дівчину, а дідуся прогнали та ще й собак спустили на нього.

Довго не могла заснути цієї ночі бідна дівчина. На світанні проснулася і згадала про подарунок старого. Обтерла лице хусткою і поспішила до роботи. Коли сонце було вже високо, прокинулися злі родичі. Побачили вони дівчину й ахнули, така вона стала красуня. Почали розпитувати дівчину, що та як.

Дівчина мала добре серце і розповіла про подарунок старого. Відібрали жадібні хазяї чарівну хустку. Ледве дочекалися заходу сонця. А коли сонце зайшло, обтерли свої лиця чарівною хусткою і враз позасинали. На світанку прокинулися дядько й тітка, поглянули одне на одного і з жахом побачили, що обернулися на волохатих ведмедів. Тут прибігли собаки, загавкали і прогнали ведмедів у ліс. А дівчина зажила щасливо, у достатках.

**Сьогоднішні хустини – це лаконічно,
стримано, жодної зайвої деталі.**

Вишукано, як все українське.

**Вони волелюбні, стильні, і, водночас,
тендітні, граціозні, неповторні – поступово
завойовують прихильність
модниць всього світу.**

Зараз барвисті хустки знову стають трендом. Їх часто використовують дизайнери для створення вишуканих образів з яскравим акцентом.

Українська дизайнерка **Лілія Пустовіт** представила патріотичну хустку з віршами знаменитої поетеси Ліни Костенко.

"Флористичні мотиви та безсмертна поезія Ліни Костенко з'єдналися на шовковій хустці ROUSTOVIT – аксесуарі, що символізує боротьбу і незламність українського народу", – написала дизайнерка.

Геніальні рядки прикрашають зображення квітів мімози – символу весни та надії, а в жовто-блакитному обрамленні хустки заховано послання "Віримо в Україну".

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

У патріотичній колекції **київського бренду Oliz** також присутні хустинки.

Колекцію Oliz створили у перший тиждень війни.

"Це наш діалог зі світом, ми розповідаємо про Україну, сучасне українське мистецтво, моду. У цю колекцію ми вклали всю свою любов до країни та українського народу, надії на нашу Перемогу та захоплення від хоробрості українських захисників", —

розповідає **Христина Зборошенко**, власниця бренду.

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

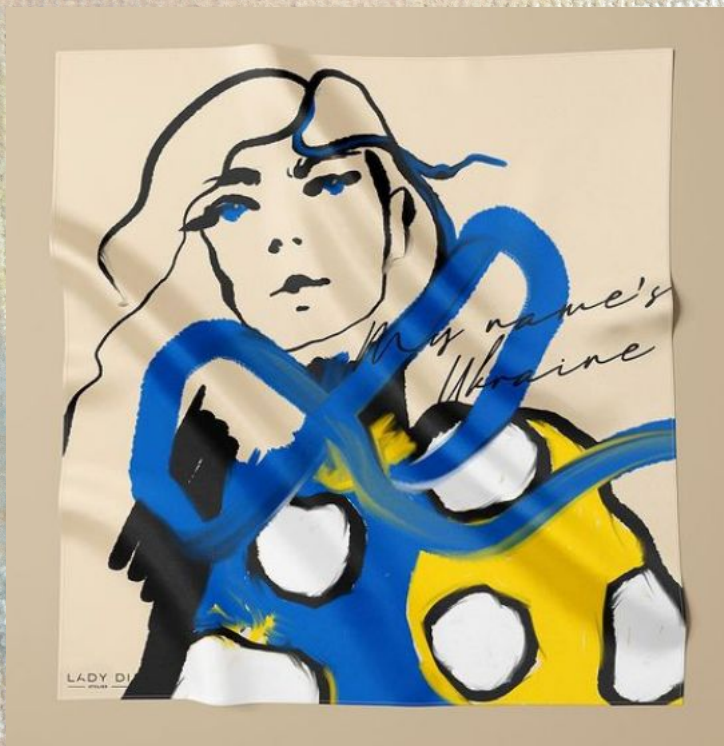
У львівському бренді **Lady Di Atelier** працюють люди з інвалідністю та "сонячні діти". Вони малюють олійними фарбами картини, а бренд випускає шовкові хустки з цими надзвичайними зображеннями.

Бренд презентував хустку в синьо-жовтих кольорах "Мое ім'я – Україна".

Засновниці бренду – **Ірина Ляховенко** (зліва) та **Ярина Янчак**.

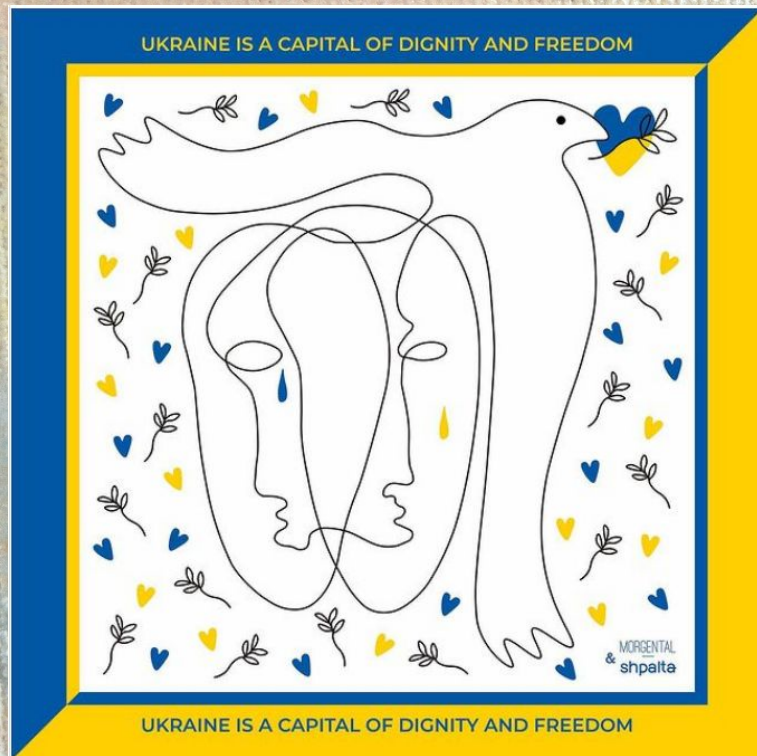
УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Бренд Shpalta в колаборації з **брендом Morgental** створили хустка з малюнком голубки та надписом "Ukraine is the capital of dignity and freedom" ("Україна – столиця гідності і свободи").

Засновниця бренду Morgental – **Катя Моргентал**.

Хто носив хустки в Україні та як вони стали елементом національного вбрання

Як зав'язували хустки в різних регіонах України

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Лемківська хустка,
Карпати

На Правобережжі хусткою дівчата користуються лише у випадку крайньої потреби. Коли вже беруть хустку, то і літом, і зимою обгортають нею голову так самісінько, як і жінки, але ззаду на спині, з-під хустки повинна визирати коса.

На Лемківщині носили хустки-«фацелики» з білої крамної тканини. Її не складали по діагоналі, а просто накривали голову, зав'язуючи два кінці на потилиці. Кінці збирали у складки й крохмалили, вони виступали з двох боків голови. Над чолом робили виступ — «чубок». «Фацелик» притримували на плечах видовженим прямокутником полотна — «плахтинкою». «Плахтинка» спадала з плечей на руки вище ліктя і зав'язувались ззаду.

Яворівська хустка і бавниця,
Львівщина

Як зав'язували хустки в різних регіонах України

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Хустка і очіпок, Черкащина

У галицьких селах, понад річкою Опір, ще й досі збереглося старослов'янське дівоче вкриття голови – луб'яний віночок, обгорнений хусткою, а зверху покритий білою прозорою тканиною, ніби денце шапки. З-під вінка на спину спускаються кілька кольорових стрічок та волосся, заплетене у дві коси.

На всьому півдні України, в степах, де немилосердно пече сонце і “запалює” обличчя, дівчата, боронячись від “запалу”, замотуються білою хусткою так, що ледве визирають очі.

На Херсонщині, під час роботи, і дівчата, і молодиці “вив'язуються” білими хустками.

Гуцулка в терновій хустці

Як зав'язували хустки в різних регіонах України

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

На Півночі її в'язали під підборіддям,
а кінці зав'язували на маківці.

Центральна Україна, ХХ ст.

На Київщині кінці хустки
обгортали навколо шиї та
зав'язували на потилиці.

Хустки, Київщина

На території Середнього Подніпров'я хустку
драпірували довкруги голови, але так,
щоб залишити відкритим денце очіпка.

Як зав'язували хустки в різних регіонах України

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Хустка. Гуцульщина

Зимом дівчата, якщо беруть хустку, то так нею закутуються, як молодиці.

На Лівобережжі влітку дівчата складають хустку навкись трикутником і обмотують її навколо голови, а тім'я залишають відкритим, “щоб волосся видно...” З лівого боку до хустки пришпилюється квітка рожі або гілочка зеленого барвінку.

Хустка і очіпок, Львівщина

Способи зав'язування хусток

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Хустка поверх намітки,
Поділля

Гуцульська молодиця

Дівчина з Полісся
у червоній хустині

Українка на
старовинній світлині

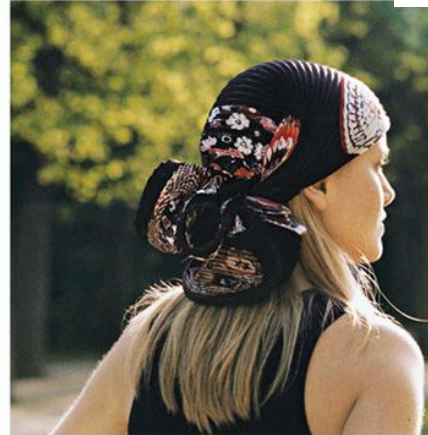
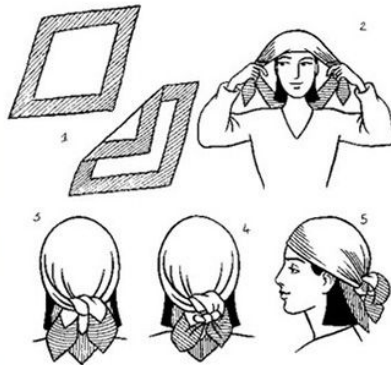
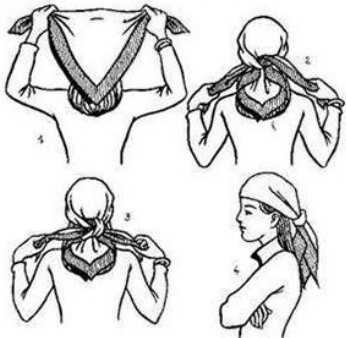
Українки з села Нова
Гребля (Сумщина), сімейне
фото, 1950-ті роки

Ілюстрації в книзі "Український народ
в його минулому та теперішньому"

Сучасні способи зав'язування хусток

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Приказки, прислів'я про хустки

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

- **Хустка** гріє голівоньку, а серце мами люблю доньку.
- Мамина **хустка** серцю мила, бережи її дитино.
- Ти, **хустинонько** біленька, нагадай про мою неньку, про її ласкаві очі, які сняться нам щоночі.
- На **хустині** цвіт калини відводить лихо від дитини.
- Як голівонька в **хустині**, любо мамці та дитині.
- Ти мені, **хустино** синя, дуже дорогенька, Бо таку носила моя люба ненька.
- На **хустині** птахи, квіти й грона калини, Не забудь ніколи своєї родини!

Хустка, як мистецький твір

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

Колись хустки в Україні вишивалися шовком, сріблом та золотом. Якщо вишивали шовком, то найбільше вживали червоних, синіх, зелених, жовтих та рожевих ниток. Зрідка траплявся і чорний колір. Сині нитки окремо ніколи не вживалися, тільки в поєднанні з червоними.

Вишиті візерунки, як колись, так і тепер, розташовуються на хустках по чотирьох кутах та посередині. Інколи по кутах розміщуються головні фігури, а по всьому полі хустки, у гарних комбінаціях, розкидаються дрібніші деталі орнаменту.

Русинка. Генрик Родаковський.

Українська хустка

УКРАЇНСЬКА
ХУСТКА

А хустка в нас завжди була в пошані
У літню спеку й люті холоди.
Їх гарно так замотували пані,
Як йшли до церкви, вдома, та й завжди.
А літню хустку часто вишивали,
Щоб гарною на голові була.
І хустка людям щедро дарувала
Свій захисток від сонця і тепла.
Бо голови від спеки закривала,
А взимку гріла і несла тепло.
Та від хурделиць ревно захищала,
Щоб затишно у холоди було.

Тож за турботу їх усі любили:
І прикрашали, як могли, усі.
Хустки яскраві діточки носили,
А вже темніші — вдови, бабусі...
Та всі любили хустинки з квітками,
Щоб маками і ружами цвіли...
Тому хустки були завжди з жінками,
Як навіть в путь останню їх вели...
Краса в хустині нашій споконвічна,
Як і душа, що з піснею жила.
Бо в українок і душа лірична,
У ній багато сонця і тепла.

Надія Красоткіна,
українська поетеса та педагог

Всесвітній марафон “Хустка-оберіг” для ЗСУ

У 2022 році свято набуває нового сакрального змісту. Адже сьогодні, як і сотні віків тому, **Хустка – це невіддільна частина української культури**, яку разом з нашим суверенітетом, намагається знищити ворог.

Марафон має на меті продемонструвати найширшу підтримку воїнів ЗСУ нашими громадянами.

З найоригінальніших світлин та відео буде створено фінальний ролик, який увійде у новітню історію України та який побачить весь світ на Святі “ДУХ” 7 грудня!

[#Хустка_оберіг_для_ЗСУ](#)

**Хустка є наш
оберіг,
яка зігріє нас
усіх.**

